

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2010)

7ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη

Κατερίνα Γλέζου, Μαρία Γρηγοριάδου

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γλέζου Κ., & Γρηγοριάδου Μ. (2023). Μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 771-778. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/5070>

Μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη

Κατερίνα Γλέζου, Μαρία Γρηγοριάδου

kglezou@di.uoa.gr, gregor@di.uoa.gr

Τμ. Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αφορά στη μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης ενός διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στο πλαίσιο μιας διδακτικής παρέμβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ως βασικό εργαλείο χρησιμοποιείται το δίκτυο "Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης" (<http://logogreekworld.ning.com>) και αξιοποιούνται δεδομένα από την αλληλεπίδραση των μελών του δικτύου με τα εργαλεία του δικτύου. Στο πλαίσιο της εργασίας περιγράφονται κύρια χαρακτηριστικά της διδακτικής παρέμβασης και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα πειραματικής μελέτης αξιολόγησης αυτής αναδεικνύοντας δεξιότητες, στάσεις και απόψεις των φοιτητών αναφορικά με την αξιοποίηση της Logo και των διαδικτυακών εργαλείων πριν και μετά τη συμμετοχή τους στο δίκτυο. Τέλος, συζητούνται θέματα κλειδιά και τίθενται ανοικτά ερωτήματα προς μελλοντική διερεύνηση.

Λέξεις κλειδιά: κοινωνική δικτύωση, εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο

Εισαγωγή

Σύγχρονες έρευνες επικεντρώνονται στην εκθετική ανάπτυξη των ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης και στην ολοένα αυξανόμενη αξιοποίηση της κοινωνικής δικτύωσης στη διδασκαλία και τη μάθηση (National School Boards Association, 2007; Office of Communications, 2008; Yuen & Yuen, 2008; Karabulut et al, 2009). Σύμφωνα με τον Steve Hargadon (2009) ο Ιστός 2.0 έρχεται να αλλάξει εντυπωσιακά το τοπίο του 21^{ου} αιώνα στην εκπαίδευση διαμορφώνοντας το πώς οι σπουδαστές προσεγγίζουν τη μάθηση, πώς οι εκπαιδευτικοί προσεγγίζουν τη διδασκαλία, και, όλο και περισσότερο, πώς οι εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, και μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο. Ως Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Κοινωνικό Δίκτυο (ΔΕΚΔ ως συντομογραφία) χαρακτηρίζεται ένα κοινωνικό δίκτυο στο οποίο συμμετέχουν μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και ανταλλάσσουν πληροφορίες, εκπαιδευτικό υλικό, ιδέες και απόψεις εστιάζοντας σε γενικά και εξειδικευμένα εκπαιδευτικά θέματα και ενδιαφέροντα (Γλέζου κ.α., 2010). Ο Hargadon (2009) ορίζει την «Κοινωνική Δικτύωση» ως την «Ενσωμάτωση Διαδικτυακών Εργαλείων για την Ανάπτυξη Κοινότητας & Περιεχομένου» ενώ υποστηρίζει: «Εκπαιδευτική Δικτύωση» είναι η χρήση τεχνολογιών κοινωνικής δικτύωσης για εκπαιδευτικούς σκοπούς." Τα μέλη ενός ΔΕΚΔ πιθανά να μπορούν να αποκομίσουν πολλά οφέλη τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο (Γλέζου & Γρηγοριάδου, 2010). Είναι επομένως σημαντικό να διερευνηθεί η αξιοποίηση της διαδικτυακής κοινωνικής δικτύωσης στη διδακτική πράξη.

Η παρούσα εργασία αφορά στη μελέτη περίπτωσης αξιοποίησης ενός διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στο πλαίσιο μιας διδακτικής παρέμβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ως βασικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το διαδικτυακό εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο "Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης" (<http://logogreekworld.ning.com>). Το δίκτυο δημιουργήθηκε στα τέλη Μαΐου

2009 στην πλατφόρμα Ning ως ανεξάρτητη πρωτοβουλία μιας εκπαιδευτικού, με στόχο τη λειτουργία του δικτύου ως κοινότητα πρακτικής και μάθησης, ως βήμα διαλόγου και αλληλοϋποστήριξης της εκπαιδευτικής κοινότητας στην προσπάθεια αναβάθμισης της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας. Το δίκτυο απευθύνεται κυρίως στους καθηγητές Πληροφορικής και στους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων και εκπαιδευτικών βαθμίδων που ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση της Logo στη διδακτική πράξη. Η θεματολογία των ομάδων καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επεκτείνεται πέρα από το χώρο της Logo. Οι περισσότερες ομάδες είναι ενεργές με πλήθος συζητήσεων, σχολίων και πλούσιο αναρτημένο εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με την εκμάθηση/εξοικείωση/εμβάθυνση στα διάφορα Logo-like περιβάλλοντα. Το δίκτυο στις 28/4/2010 11:48 πμ αριθμούσε τα 479 μέλη και ο αριθμός των ομάδων ανέρχεται σε 15. Το δίκτυο εμφανίζει συνεχή ανοδική τάση τόσο από την άποψη αύξησης των μελών όσο και από την άποψη ενεργής συμμετοχής και συμβολής των μελών στην ανάπτυξη μιας ανοικτής, δημοκρατικής, ζωντανής και γόνιμης κοινότητας πρακτικής και μάθησης.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη αξιολόγησης της διδακτικής παρέμβασης που έλαβε χώρα στο πλαίσιο του μαθήματος «Διδακτική της Πληροφορικής» του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Αθηνών κατά το χειμερινό εξάμηνο 2009–2010. Επιμέρους στόχοι της μελέτης αποτελούν: α) η ανάδειξη των δεξιοτήτων, στάσεων και απόψεων των φοιτητών αναφορικά με την αξιοποίηση των διαδικτυακών εργαλείων πριν και μετά τη συμμετοχή τους στο δίκτυο, και β) η διερεύνηση της αλληλεπίδρασης που ανέπτυξαν οι φοιτητές αξιοποιώντας τα εργαλεία του δικτύου.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται κύρια χαρακτηριστικά της διδακτικής παρέμβασης, αναφέρονται τα αποτελέσματα της μελέτης αξιολόγησης, συζητούνται θέματα κλειδιά και τίθενται ανοικτά ερωτήματα για μελλοντική δουλειά.

Παρουσίαση της διδακτικής παρέμβασης

Στις 5 Νοεμβρίου 2009 η ομάδα «Διδακτική της Πληροφορικής» προστέθηκε στο δίκτυο σε μία πρώτη προσπάθεια διερεύνησης της δυνατότητας αξιοποίησης του κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη. Η ομάδα αυτή, σε αντιδιαστολή με όλες τις άλλες ομάδες του δικτύου, επιλέχθηκε να είναι ελεγχόμενης εγγραφής και πρόσβασης, δηλαδή ανοικτή μόνο για τους φοιτητές και διδάσκοντες του μαθήματος «Διδακτική της Πληροφορικής» του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου της Αθήνας στο χειμερινό εξάμηνο 2009 – 2010. Μόνο τα εγγεγραμμένα μέλη της ομάδας έχουν πρόσβαση στις συζητήσεις της ομάδας και τη δυνατότητα προσθήκης νέων συζητήσεων, σχολίων και ανάρτησης υλικού.

Οι φοιτητές ήρθαν σε πρώτη επαφή με το δίκτυο στο πλαίσιο ενός τριώρου σεμιναρίου (δια ζώσης, μη εργαστηριακό) στις 5/11/2010 με αντικείμενο «Εισαγωγή στη Logo». Το σεμινάριο αφορούσε στη γνώριμία με τη Logo ως γλώσσα προγραμματισμού και φιλοσοφίας εκπαίδευσης, τη διδακτική αξιοποίηση της Logo και την παρουσίαση Logo-like περιβαλλόντων με εστίαση στο MicroWorlds Pro. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου παρουσιάστηκε το δίκτυο μέσω απευθείας σύνδεσης και περιήγησης σε βασικές σελίδες του σε χρόνο περίπου 15'. Οι φοιτητές κλήθηκαν να εγγραφούν στο δίκτυο δηλώνοντας τη φοιτητική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προκειμένου να εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής τους στην ομάδα.

Η δραστηριότητα είχε ως τίτλο «Αποτίμηση εμπειρίας συμμετοχής στο εκπαιδευτικό διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο "Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης"». Η ανακοίνωση της δραστηριότητας είχε ως εξής: «Η δραστηριότητα αφορά στη συμμετοχή σας στην ομάδα "Διδακτική της Πληροφορικής" του δικτύου "Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης". Καλείστε να εγγραφείτε στο

εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο "Η Logo στην εκπαίδευση: Μια κοινότητα πρακτικής και μάθησης" και συγκεκριμένα στην Ομάδα "Διδακτική της Πληροφορικής" του δικτύου. Μπορείτε να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο δίκτυο, να αναζητήσετε/μελετήσετε υλικό και να συμμετέχετε ανοικτά στις ομάδες, στις συζητήσεις και στις λοιπές δραστηριότητες του δικτύου. Η δραστηριότητα θεωρείται ολοκληρωμένη με την προσθήκη σχολίου στη συζήτηση "Εκπόνηση δραστηριότητας - Αποτίμηση εμπειρίας συμμετοχής στο δίκτυο" ως καταγραφή της προσωπικής σας εμπειρίας συμμετοχής στο δίκτυο. Στο προσωπικό σας σχόλιο (ελεύθερο κείμενο της τάξης των 50 - 200 λέξεων) μπορείτε πχ να αναφέρετε αν συμμετέχετε πρώτη φορά σε εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο, τι οφέλη αποκομίσατε, τι προβλήματα συναντήσατε, να χαρακτηρίσετε την εμπειρία σας ως θετική/αρνητική, εποικοδομητική/ανούσια, ενδιαφέρουσα/αδιάφορη. Όλες οι απόψεις, κρίσεις, προτάσεις είναι σεβαστές και αποδεκτές. Η δραστηριότητα είναι ατομική και αξιολογείται με μία μονάδα στο πλαίσιο του μαθήματος "Διδακτική της Πληροφορικής". Προθεσμία υποβολής σχολίου: 6/12/09. Για απορίες, ερωτήσεις μπορείτε να επικοινωνήσετε με την υπεύθυνη της δραστηριότητας.» Στη συζήτηση «Αξιολόγηση δραστηριότητας» της ομάδας αναρτήθηκε ένα ερωτηματολόγιο ως εργαλείο αξιολόγησης δραστηριότητας. Οι φοιτητές κλήθηκαν να το συμπληρώσουν εθελοντικά προκειμένου να συμβάλουν στη διαδικασία ανατροφοδότησης και να το επισυνάψουν στο προσωπικό τους σχόλιο στη σχετική συζήτηση.

Πειραματική μελέτη αξιολόγησης

Μια πειραματική μελέτη αξιολόγησης της διδακτικής παρέμβασης πραγματοποιήθηκε προκειμένου να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών αναφορικά με την αξιοποίηση των εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης και την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής. Δύο κύρια ερευνητικά ερωτήματα κατέβηκαν τη μελέτη αυτή: α) Ποια είναι η γενική αντίληψη των φοιτητών για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της δραστηριότητας; και β) Ποια ζητήματα αναδεικνύονται ως σημαντικά κατά την αξιοποίηση ενός εκπαιδευτικού δικτύου στη διδακτική πράξη;

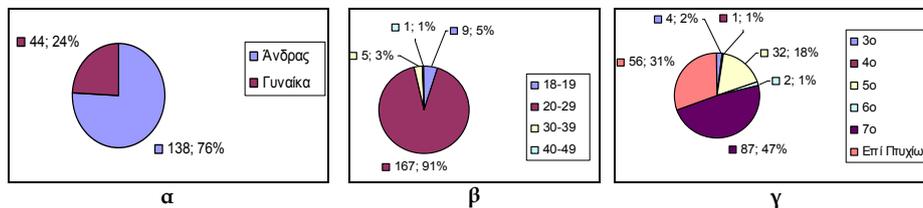
Προκειμένου να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών, υιοθετήθηκε μια πολυμεθοδική προσέγγιση. Περιελάμβανε τη συγκέντρωση στοιχείων χρησιμοποιώντας ποιοτικές και ποσοτικές ερευνητικές τεχνικές όπως οι σημειώσεις παρατήρησης, τα σχόλια των φοιτητών, τα στοιχεία των δραστηριοτήτων των φοιτητών στο δίκτυο και το ερωτηματολόγιο.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα τμήματα. Το πρώτο τμήμα σχεδιάστηκε για να συλλέξει δημογραφικά και προσωπικά στοιχεία των φοιτητών. Το δεύτερο τμήμα αφορούσε στην πρότερη εμπειρία πριν τη δραστηριότητα και περιελάμβανε 5 κριτήρια-ερωτήματα. Το τρίτο τμήμα αφορούσε στην αποκτηθείσα εμπειρία μετά τη δραστηριότητα και περιελάμβανε α) 10 κριτήρια-ερωτήματα σχετικά με τη Logo και β) 15 κριτήρια-ερωτήματα σχετικά με το δίκτυο, αποσκοπώντας στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής της δραστηριότητας. Η απάντηση σε κάθε κριτήριο βασίστηκε σε μια κλίμακα τύπου likert, κυμαινόμενη από 1 (καθόλου) ως 5 (πάρα πολύ). Το τέταρτο τμήμα του ερωτηματολογίου περιελάμβανε 4 κλειστές ερωτήσεις (ναι-όχι) και 7 ανοιχτές ερωτήσεις αναστοχασμού προκειμένου να συλλέξει σχόλια, απόψεις και προτάσεις των φοιτητών.

Η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου επιλέχτηκε για την ανάλυση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τις σημειώσεις παρατήρησης, τα σχόλια των φοιτητών, τα στοιχεία των δραστηριοτήτων των φοιτητών στο δίκτυο και τα ανοιχτά ερωτήματα του ερωτηματολογίου. Η ανάλυση των ποιοτικών στοιχείων βασίστηκε στην καταγραφή όλων των στοιχείων και τη μελέτη τους από την ερευνήτρια.

Στη μελέτη συμμετείχαν 201 μέλη της ομάδας «Διδακτική της Πληροφορικής» (2 Δ και 199 Φ, όπου Δ: διδάσκουσα (Δ1 και Δ2) και Φ: Φοιτητής). Εκατόν ογδόντα δύο φοιτητές (138 άντρες-76%, 44 γυναίκες-24%) συμπλήρωσαν εθελοντικά και επέστρεψαν το ερωτηματολόγιο, το οποίο σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της μελέτης αξιολόγησης.

Η συντριπτική πλειοψηφία (91%) των φοιτητών ανήκει στη ηλικιακή ομάδα 20-29 ετών, 3% είναι μεταξύ 30-39 ετών, 1% είναι άνω των 40 ετών, ενώ 5% είναι μεταξύ 18-19 ετών, όπως φαίνεται στο Σχήμα 1.

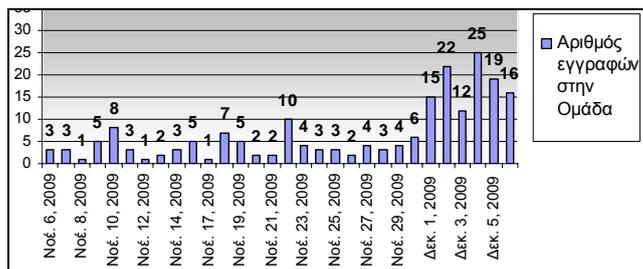

Σχήμα 1. Κατανομή φοιτητών ανά α) φύλο, β) ηλικία, γ) εξάμηνο σπουδών

Ανάλυση δεδομένων - Αποτελέσματα

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση δεδομένων επισημαίνουμε τα εξής:

Οι εγγραφές και η συμμετοχή των φοιτητών στο δίκτυο ξεκινούν από την πρώτη μέρα της δραστηριότητας και αυξάνονται καθημερινά. Η πλειοψηφία των φοιτητών καθυστέρησε να κάνει αίτηση εγγραφής στην ομάδα με αποτέλεσμα την περιορισμένη συμμετοχή τους στο δίκτυο πριν την ανάρτηση του σχολίου. Τις τελευταίες πέντε ημέρες πριν τη λήξη της δραστηριότητας ο αριθμός των εγγραφών στην ομάδα ανέρχεται σε 109 εγγραφές (ποσοστό 54,8% επί του συνολικού αριθμού εγγραφών) όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.

Σχήμα 2. Κατανομή εγγραφών φοιτητών στην ομάδα ανά ημέρα

Στον πίνακα σχολίων της ομάδας καταγράφηκαν 5 σχόλια (1 από Φ, 4 από Δ1). Η πλειοψηφία των φοιτητών εμφανίστηκαν διατακτικοί στην ανάρτηση ερώτησης στις ομάδες συζήτησης και κατέφευγαν σε αποστολή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς την υπεύθυνη της δραστηριότητας. Η υπεύθυνη της δραστηριότητας απέστειλε συνολικά 87 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (κυρίως διευκρινιστικά σχετικά με τη δραστηριότητα απαντώντας σε ερωτήματα, απορίες) προς φοιτητές και έλαβε 45 μηνύματα φοιτητών μέσω της υπηρεσίας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που παρέχει το δίκτυο και 24 μέσω άλλων υπηρεσιών ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εκτός δικτύου. Σε δύο φοιτητές στάλθηκε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προτρέποντάς τους ευγενικά να αλλάξουν την εικόνα του

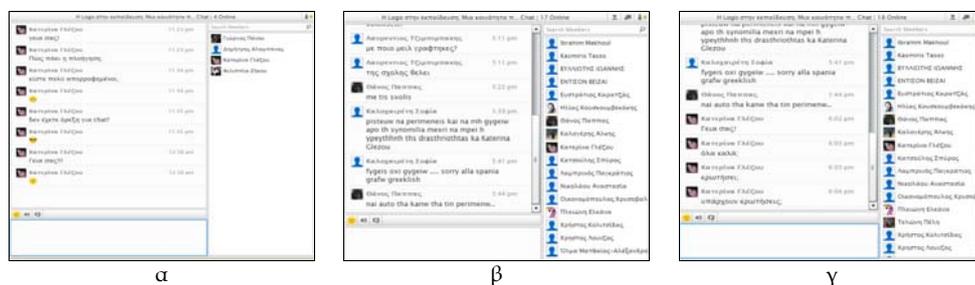
προφίλ τους καθώς θεωρήθηκε ότι ήταν προκλητικές για ένα εκπαιδευτικό δίκτυο. Και στις δύο περιπτώσεις οι φοιτητές ακολούθησαν τη σύσταση.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται χαρακτηριστικά στοιχεία των συζητήσεων της ομάδας. Η σειρά παρουσίασης των ομάδων στον πίνακα είναι αυξουσας ταξινόμησης με βάση την ημερομηνία δημιουργίας τους.

Πίνακας 1. Παρουσίαση στοιχείων των συζητήσεων της ομάδας

Θέματα συζητήσεων	Ιδιότητα μέλους	Ημερομηνία δημιουργίας	Αριθμός απαντήσεων	Πρόσφατες δραστηριότητες
Εκπόνηση δραστηριότητας - Αποτίμηση εμπειρίας συμμετοχής στο δίκτυο	Δ1	5/11/09	254	6/12/2009
Ερωτήσεις σχετικά με τη Logo και το MicroWorlds Pro	Δ1	5/11/09	0	5/11/2009
Εισαγωγικό μάθημα (υπό κατασκευή) στη Logo σε πλατφόρμα moodle	Δ1	5/11/09	0	5/11/2009
Αξιοποίηση της κοινωνικής δικτύωσης μέσω του διαδικτύου στη διδακτική πρακτική	Δ1	6/11/09	5	3/12/2009
Ερωτήσεις σχετικά με το δίκτυο	Δ1	10/11/09	0	10/11/2009
Ερωτήσεις, προτάσεις, απόψεις σχετικά με την εκπόνηση της δραστηριότητας	Δ1	16/11/09	10	4/12/2009
τα κριτήρια μας για την αξιολόγηση του δικτύου	Φ	25/11/09	2	26/11/2009
Αξιολόγηση δραστηριότητας	Δ2	30/11/09	1	6/12/2009
Σύνολο			272	

Τριάντα δύο φορές η υπεύθυνη της δραστηριότητας συμμετείχε σε αυθόρμητη online συνομιλία (chat) με φοιτητές, κυρίως τις τελευταίες ημέρες πριν τη λήξη της προθεσμίας κατάθεσης του σχολίου, όπου εμφανίστηκε έντονη κινητοποίηση της πλειοψηφίας των φοιτητών που εγγράφηκαν καθυστερημένα στο δίκτυο (Σχήμα 3). Συνολικά συμμετείχαν 58 φοιτητές σε συνομιλία με παρουσία της υπεύθυνης.

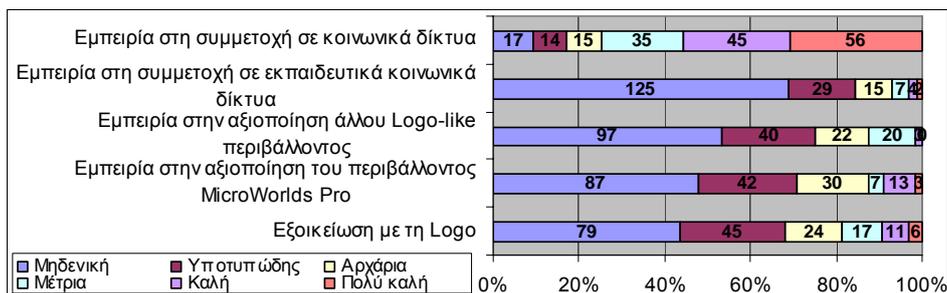

Σχήμα 3. Χρήση του chat: α) 24/11/09 12:38 πμ, β) 06/12/09 5:45 μμ, γ) 06/12/09 6:05 μμ

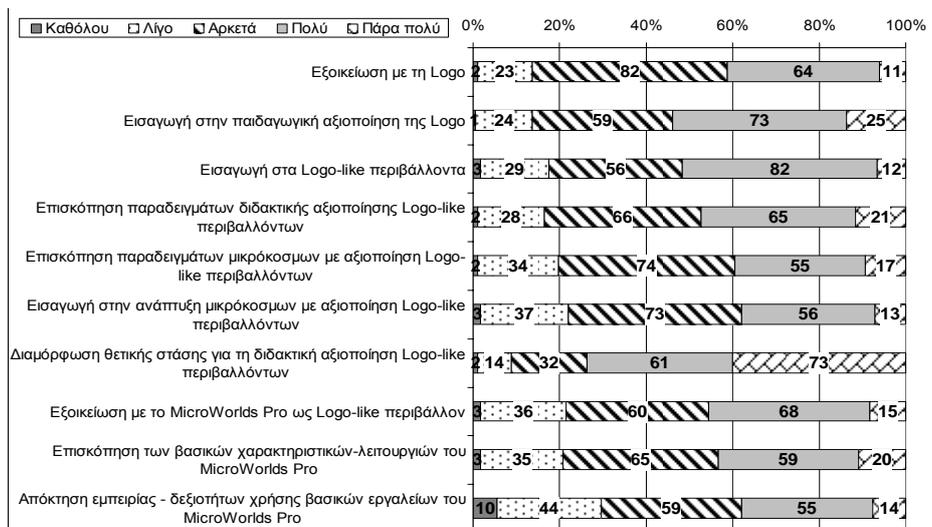
Από τους 199 φοιτητές που εγγράφηκαν στην ομάδα, δεκαεπτά δεν κατέθεσαν ερωτηματολόγιο ενώ πέντε φοιτητές δεν κατέθεσαν καν σχόλιο. Δεκαέξι φοιτητές εγγράφηκαν επιπλέον και σε άλλες ομάδες του δικτύου. Είκοσι έξι φοιτητές προέβησαν σε ενημέρωση του προφίλ τους. Σαράντα εννέα φοιτητές πρόσθεσαν φωτογραφία στο προφίλ

τους, 28 επέλεξαν προσωπική φωτογραφία ενώ 21 επέλεξαν άλλη φωτογραφία/εικόνα. Πενήντα οκτώ φοιτητές συμμετείχαν και σε άλλες συζητήσεις πέραν της ομάδας τους. Έντεκα φοιτητές συμμετείχαν σε 2 ομάδες του δικτύου, τέσσερις σε 3 ομάδες, ένας σε τέσσερις ομάδες και δύο φοιτητές σε 5 ομάδες. Η έγκριση συμμετοχής στην ομάδα απετέλεσε θέμα καθυστέρησης και πρόκλησης δυσφορίας σε 12 φοιτητές οι οποίοι αρχικά εγγράφηκαν στο δίκτυο με άλλη ηλεκτρονική διεύθυνση πλην της φοιτητικής και επομένως δε γινόταν δεκτή η αίτηση συμμετοχής τους στην ομάδα. Η απόρριψη της αίτησης συνοδευόταν από ηλεκτρονικό μήνυμα όπου προέτρεπε σε νέα αίτηση εγγραφής του φοιτητή με χρήση της φοιτητικής ηλεκτρονικής διεύθυνσης. Ο χρόνος που μεσολαβούσε μεταξύ αίτησης εγγραφής στην ομάδα και αποδοχής ή απόρριψης της αίτησης κυμάνθηκε από 8 λεπτά ως 26 ώρες με μέσο χρόνο 2 ώρες και 14 λεπτά.

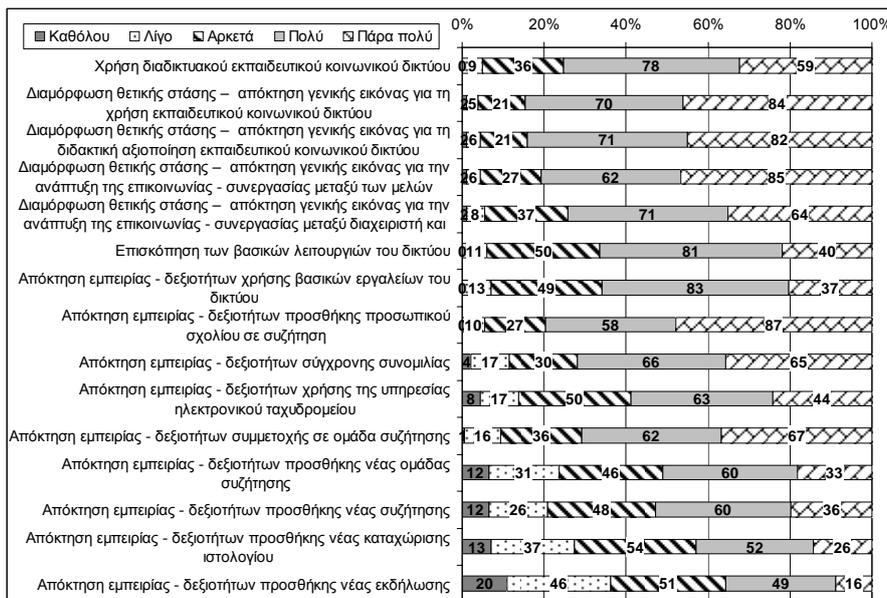
Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου παρουσιάζονται αναφορικά με : α) την πρότερη εμπειρία στο Σχήμα 4, β) την αποκτηθείσα εμπειρία σχετικά με: i) τη Logo στο Σχήμα 5, ii) το δίκτυο στο Σχήμα 6 και iii) τη συνολική αποτίμηση της εμπειρίας στο Σχήμα 7.

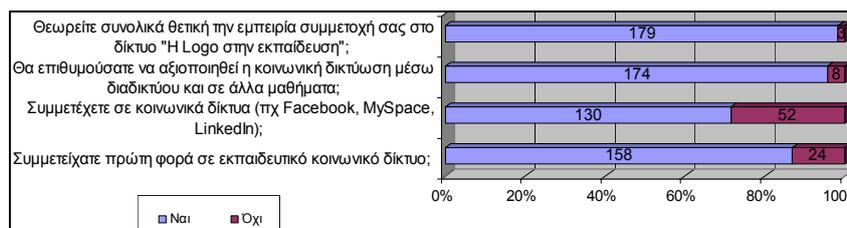
Σχήμα 4. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου σχετικά με την πρότερη εμπειρία

Σχήμα 5. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου σχετικά με την αποκτηθείσα εμπειρία αναφορικά με τη Logo

Σχήμα 6. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου σχετικά με την αποκτηθείσα εμπειρία αναφορικά με το δίκτυο

Σχήμα 7. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου σχετικά με τη συνολική αποτίμηση εμπειρίας

Τα αποτελέσματα αυτά αναδεικνύουν ότι οι φοιτητές, όπως δήλωσαν οι ίδιοι, ανέπτυξαν τη βασική τεχνική και παιδαγωγική γνώση σε ικανοποιητικό επίπεδο σχετικά με την αξιοποίηση της Logo, των Logo-like περιβαλλόντων και του MicroWorlds ειδικότερα, και εξοικειώθηκαν ως ένα βαθμό με τα παρεχόμενα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης. Εξήντα τρεις από τους 182 φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν στις ανοικτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι φοιτητές έμειναν ικανοποιημένοι από τη συμμετοχή τους στη δραστηριότητα. Εμφανίστηκαν επίσης αρκετοί να απολαμβάνουν τη συμμετοχή τους στο δίκτυο, και χαρακτήρισαν την παρέμβαση ως «πρωτόγνωρη εμπειρία», «πολύ καινοτομική», «ριζοσπαστική», «πολύ χρήσιμη». Πολλοί φοιτητές εξέφρασαν ανοιχτά την ευχή να υιοθετηθούν παρόμοιες παρεμβάσεις αξιοποίησης της κοινωνικής δικτύωσης και σε άλλα μαθήματα. Αρκετοί φοιτητές τόνισαν ότι η συμμετοχή τους στο δίκτυο τους εξέπληξε καθώς διαπίστωσαν την ύπαρξη διδασκόντων που «δουλεύουν για να γίνουν καλύτεροι δάσκαλοι», «αγαπούν τον προγραμματισμό», «πιστεύουν στην αξία της Logo».

Συμπεράσματα - Συζήτηση

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να συμβάλει στο διάλογο αναφορικά με τη δυνατότητα αξιοποίησης ενός διαδικτυακού εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου στη διδακτική πράξη.

Στο πλαίσιο της εργασίας παρουσιάζονται κύρια χαρακτηριστικά μιας διδακτικής παρέμβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αναφέρονται τα αποτελέσματα της πειραματικής μελέτης αξιολόγησης. Αναδεικνύονται οι δεξιότητες, στάσεις και απόψεις των φοιτητών - εν δυνάμει μελλοντικών καθηγητών Πληροφορικής - αναφορικά με την αξιοποίηση της Logo και των διαδικτυακών εργαλείων πριν και μετά τη συμμετοχή τους στο δίκτυο. Συνολικά η διδακτική παρέμβαση αξιολογείται θετικά από τη συντριπτική πλειοψηφία όλων των εμπλεκόμενων. Τα αποτελέσματα της μελέτης αξιολόγησης αναδεικνύουν ότι οι φοιτητές θεωρούν ότι ανέπτυξαν σε ικανοποιητικό επίπεδο τη βασική τεχνική και παιδαγωγική γνώση σχετικά με την αξιοποίηση της Logo και των Logo-like περιβαλλόντων και εξοικειώθηκαν ως ένα βαθμό με τα παρεχόμενα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης. Οι φοιτητές στην πλειοψηφία τους συμμετείχαν για πρώτη φορά σε εκπαιδευτικό δίκτυο, ευαισθητοποιήθηκαν και αναγνώρισαν τη σημασία και την προστιθέμενη αξία αξιοποίησης της εκπαιδευτικής κοινωνικής δικτύωσης. Ο βαθμός συμμετοχής και αλληλεπίδρασης των φοιτητών στο δίκτυο κρίνεται σχετικά χαμηλότερος από το προσδοκώμενο, με δεδομένο ότι πρόκειται για φοιτητές τμήματος Πληροφορικής κι επομένως αναμένεται υψηλός βαθμός εξοικείωσης με τα εργαλεία του Ιστού 2.0. Ανοικτό ζήτημα παραμένει η ανάδειξη αποτελεσματικών κι επικοδομητικών διδακτικών παρεμβάσεων αξιοποίησης εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων. Καίρια ερωτήματα παραμένουν ανοιχτά: α) Πώς μπορούμε να διευκολύνουμε τα μέλη του δικτύου προκειμένου να λειτουργήσουν ως μέλη ψηφιακής κοινότητας πρακτικής και μάθησης; β) Ποια εργαλεία μπορούν καλύτερα να υποστηρίξουν την επικοινωνία, την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία των μελών;

Αναφορές

- Hargadon, S. (2009). *Educational Networking: The important role Web 2.0 will play in education*. Retrieved 17 January 2010 from <http://www.stevehargadon.com/2009/12/social-networking-in-education.html>
- Karabulut, A., Braet, D., Lindstrom, D., & Niederhauser, D. (2009). Student level of commitment and engagement with Ning as a Learning Management System. In C.D. Maddux (ed.), *Research Highlights in Technology and Teacher Education 2009*. Retrieved 17 January 2010 from <http://www.edutlib.org/p/31425>
- National School Boards Association (2007). *Creating and connecting: Research and guidelines on online social-and educational-networking*. Alexandria, VA: National School Boards Association. Retrieved 17 January 2010 from <http://www.nsba.org/site/docs/41400/41340.pdf>.
- Office of Communications (2008). *Social networking: A quantitative and qualitative research report into attitudes, behaviours and use*. Retrieved 17 January 2010 from http://www.ofcom.org.uk/advice/media_literacy/medlitpub/medlitpubrss/socialnetworking/report.pdf.
- Yuen, S.C., & Yuen, P. (2008). Social Networks in Education. *Proceedings of the World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education 2008* (pp. 1408-1412). Chesapeake. Retrieved 16 January 2010 from <http://www.edutlib.org/p/29829>.
- Γλέζου, Κ. & Γρηγοριάδου, Μ. (2010). Ελληνικά διαδικτυακά εκπαιδευτικά κοινωνικά δίκτυα. Στο Β. Κολτοσίκης, Γ. Σαλονικίδης, Μ. Δοδοντοής (επιμ.), *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας με θέμα «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην Εκπαίδευση»* (σ. 1668-1677). Βέροια-Νάουσα.
- Γλέζου, Κ., Γρηγοριάδου, Μ., & Κωνσταντίνου, Ν. (2010). Αξιοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης στην ελληνική εκπαίδευση. Στο Μ. Γρηγοριάδου (επιμ.), *Πρακτικά 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτική της Πληροφορικής* (σ. 375-384). Αθήνα.